

Гдѣ еси Василиѣ великій, словомъ же и дѣломъ великій; гдѣ еси, иже не токмо восточній, но и всякія православния церкви столпъ и основаніе; гдѣ оный небесноглаголивій твой языкъ, да восхваляшъ сего новаго мученика, иже со своею кровію причте твой трудъ, и писаніе все еже писалъ еси съ многогаго пота твоего о мученикомъ; гдѣ еси, скажу, да предложишъ оный

дената му прѣзъ 1850 година книга на единъ ученикъ е била добръ спазена и вижда днесъ българскій свѣтъ. Името на тоя търновець, както съмъ го записалъ още тогава, е Никола Дончовъ. Когато ми даде той така доброволно ръкописа, азъ не попитахъ кога и отъ кого го е получилъ, и каждъ и у кого се е спазилъ въ течение на 30 години врѣме, защото тогава ни на умъ ми не дохождаше, че нѣкога ще трѣбва и това да се знае.

Когато намѣрихъ речений ръкописъ, най-първо го прочетохъ на баща си, който добръ помнеше страшната епоха на завѣрата и случая на мъчението за вѣра на страдалеца Йоанна въ Търново. Баща ми разказа нѣкои подробности въ добавкъ на изложенитѣ въ мъчениковото житіе. Подобни разкази слушахъ и отъ други стари людѣ, които нарочно распитвахъ за това. Въ 1869 година азъ напечатахъ само „Житието на светого великомъченика Йоанна Търновскаго“ въ подлистника на редактирания тогава отъ мене в. „Отечество“ (виж. бр. 10—13), като поменяхъ за нѣкои отъ рѣченитѣ подробности и на свършване прибавихъ тая бѣлѣжка: Стари людѣ въ Търново, които сж били очевидци на мъченическата смъртъ на светий Иоаннъ, разказватъ за това приключение много подробности, незаписани отъ двата иноци, а именно: че мъченикътъ билъ обесенъ на мѣстото, гдѣто бѣше телеграфната стация отъ вѣнъ града; че Турцитѣ държали мъчениковото тѣло три дни на бесилката; че всѣка вечеръ се явявала свѣтлина надъ главата на мъченика; че на третий день нѣкои християни тайно, прѣзъ ноцъ, го свѣли и погрѣбли; че тогава било дълго бездѣждие, но три дни подиръ погрѣбението валилъ фдъръ дѣждъ, на който силнитѣ порои ископали отъ гроба тѣлото мъчениково, завлѣкли го по стрѣмния долъ отъ нарѣченитѣ Горни Порти и го исхвърлили долу край рѣката; че тѣлото му било чисто и неповредено; че въ оние страшни по завѣрата врѣмена за християнитѣ Българетѣ не сж могли нито да помисльжтъ, за да почетжтъ мъченика съ погрѣбението му въ нѣкой черковенъ дворъ и съ въздиганіе какъвъ да е паметникъ надъ гроба му. Сѣбрали се скришомъ, каже прѣданието, нѣколцина нѣрѣшители, вдигнали тѣлото отъ край рѣката и го закопали въ градинитѣ срѣщу гората, безъ да узнажтъ това Турцитѣ. Днесъ ни гробътъ мъчениковъ се знае, гдѣ се намѣрва, нито споменъ е останалъ за мъченика у народа.“

Слѣдъ горното извлѣчение отъ писмото на г. П. Кисимова, считаме за потребно да явимъ на читателетѣ, че тукъ е изоставено напечатваніето на „службата святого Йоанна,“ която се помѣста въ рѣчений ръкописъ и е наредена отъ двамата светогорски пострижници, както трѣбва — съ вситѣ стихири, тропари, прокимени, канони, богородични, сѣдални и проч.

Бѣл. отъ Редак.